

Folk & Sikkerhed

Danmarks største forsvars-, beredskabs- og sikkerhedspolitiske organisation

Oktober 2017

HJEMMEVÆRNET

- Hjemmeværnet er en væsentlig og uvurderlig komponent i samfundets samlede beredskab. Hjemmeværnet består af ca. 47.000 medlemmer, hvoraf ca. 15.000 er aktive, mens den resterende del er reserven. Hjemmeværnets andel af det samlede forsvarsbudget udgør omkring 3 %.
- I 2016 leverede Hjemmeværnets medlemmer ca. 2.600.000 timer i forbindelse med uddannelse, øvelser og (operative) indsættelser. Hjemmeværnet er derfor en meget fleksibel og (omkostnings) effektiv samfundsressource.
- Budgetnedsættelserne for Hjemmeværnet som led i Forsvarsforliget 2013 – 2017 og den efterfølgende budgetrevision har i meget væsentlig grad sat Hjemmeværnet under et pres – et pres der, hvis det ikke ændres, på kort eller mellem-lang sigt kan gå ud over frivilligheden og dermed Hjemmeværnets muligheder for at bistå Forsvaret, Beredskabet, Politiet – og samfundet generelt.
- I en periode, hvor også Forsvaret mangler ressourcer, skal Hjemmeværnet i (langt) højere grad end hidtil integreres i Forsvarets opgaveløsning, særligt nationalt, men også internationalt. Det bedste afsæt for en yderligere integration af Hjemmeværnet i Forsvarets opgaveløsning er det nuværende "Totalstyrkekoncept", som bør færdiggøres og implementeres snarest muligt.
- Der er en række fremtidige nationale opgaver, som kræver Hjemmeværnets kernekompetencer - observation, overvågning, bevogtning og afspærring samt kampoperationer for mindre styrker, bistand til Søværnet og Flyvevåbnet m.v. Det er opgaver, som det ikke vil give mening at sætte et stående Forsvar til at løse selvstændigt.

- Hvis Hjemmeværnet skal integreres yderligere i Forsvarets og andre myndigheders opgaveløsning, skal Hjemmeværnet gøres mere mobilt – og for nogle enheders vedkommende muligvis uddannes til at operere i bataljonsramme.
- Forsvarsforliget 2018 – 2022 bør derfor indebære en ikke uvæsentlig opprioritering af Hjemmeværnet. Opprioriteringen bør fokusere på materielinvesteringer – og på at sørge for at bevare frivillighedselementet.

HJEMMEVÆRNETS NUVÆRENDE OPGAVER OG STATUS

JF. HJEMMEVÆRNSLOVEN:

Hjemmeværnet deltager som en del af det militære forsvar i løsningen af de opgaver, der påhviler hæren, søværnet og flyvevåbnet, herunder opgaver, der støtter myndigheder i disses opgavevaretagelse”

Hjemmeværnet er således en integreret del af dansk forsvar og en meget væsentlig samarbejdspartner for Forsvaret, Politiet, SKAT m.fl. Hjemmeværnet er en væsentlig og uvurderlig komponent i samfundets samlede beredskab.

Hjemmeværnets andel af det samlede forsvarsbudget udgør omkring 3%.

Hjemmeværnet består af ca. 47.000 medlemmer, hvoraf ca. 15.000 er aktive, mens den resterende del er reserven.

Hjemmeværnet bistår i stigende omfang Forsvaret, Beredskabet og Politiet med bistand. I 2016 leverede Hjemmeværnets medlemmer ca. 2.600.000 timer i forbindelse med uddannelse, øvelser og (operative) indsættelser – 134.000 timer mere end året før. Det svarer til mellem 1.300 og 1.400 fuldtidsansatte. Hjemmeværnet er derfor en meget fleksibel og (omkostnings)effektiv samfundsresource. Forsvaret og Beredskabet og i særdeleshed ikke Politiet ville ikke kunne have løst alle deres opgaver uden bistanden fra Hjemmeværnet, og ville ikke have kunnet løse deres opgaver.

Hjemmeværnets frivillige drives primært af et ønske om og en vilje til - som del af en militær organisation - at kunne bidrage til samfundet. De drives herudover af professionalisme samt:

- Deltagelse i løsningen af relevante, meningsfulde opgaver,
- Ved anvendelse af relevant, tidsvarende materiel,
- Til en rimelig kompensation, og
- Under påskønnelse af den frivillige indsats

Forsvarsforliget 2013 – 2017 indebar samme %-vise beskæring af Hjemmeværnets budget som for Forsvaret. I tillæg hertil blev Hjemmeværnet pålagt at aflevere yderligere 20% af sit budget som

led i finansieringen af kampfly-indkøbet svarende til godt 80 mio. kr. pr. år.

Disse budgetnedsættelser har i meget væsentlig grad sat Hjemmeværnet under et pres – et pres der, hvis det ikke ændres, på kort eller mellem-lang sigt kan gå ud over frivilligheden og dermed Hjemmeværnets muligheder for at bistå Forsvaret, Beredskabet, Politiet – og samfundet generelt.

Den enkelte hjemmeværnssoldats motivation til at indgå i det frivillige arbejde bliver over tid påvirket i væsentlig grad, såfremt han eller hun oplever en manglende vilje til at prioritere Hjemmeværnet, bl.a. på materielfronten. På materielfronten savnes bl.a. midler til investering i transportkapacitet, våben, kommunikationsudstyr, erstatning for de snart udtjente Marinehjemmeværnsfartøjer, investering i udbygning af Flyverhjemmeværnets kapaciteter m.v.

Manglende prioritering, bl.a. af materielinvesteringer, kan på kort tid reducere Hjemmeværnets kapaciteter og dermed muligheder for at bistå Forsvaret, Beredskabet og Politiet i ikke uvæsentlig grad. Og det kan over tid true hele organisationens sammenhængskraft.

HJEMMEVÆRNETS FREMTIDIGE OPGAVER

Hjemmeværnet er en frivillig, militær organisation, hvis primære opgave er at bistå Forsvaret i dets opgaveløsning. Sådant bør det også være fremadrettet, fordi det er det bærende element i hele Hjemmeværnets virksomhed og dermed eksistensgrundlag.

Herudover skal Hjemmeværnet også bistå andre myndigheder i deres opgaveløsning. Det gælder særligt i den nuværende situation, hvor Politiet

mangler ressourcer. Men sådanne opgaver skal ikke ændre på Hjemmeværnets primære opgave, jf. ovenfor.

For at imødegå risikoen for en ikke uvæsentlig reduktion i Hjemmeværnets kapaciteter – og dermed muligheder for at bistå Forsvaret, Beredskabet og Politiet – bør Hjemmeværnet tilføres midler i det kommende forsvarsforlig, der primært tager højde for nødvendige materielinvesteringer, jf. ovenfor.

I en periode, hvor også Forsvaret mangler ressourcer, skal Hjemmeværnet i (langt) højere grad end hidtil integreres i Forsvarets opgaveløsning, særligt nationalt, men også internationalt. Dette skal indledningsvis ske, uden at det går ud over Hjemmeværnets "selvstændighed", da dette vil kunne få konsekvenser for frivilligheden.

Det bedste afsæt for en yderligere integration af Hjemmeværnet i Forsvarets opgaveløsning er det nuværende "Totalstyrkekoncept", som bør færdiggøres og implementeres snarest muligt.

Hjemmeværnets kernekompetencer er observation, overvågning, bevogtning og afspærring samt kampoperationer for mindre styrker. Hertil kommer bistand til Søværnet og Flyvevåbnet – samt bistand til Politiet, SKAT m.v. Der er en række fremtidige nationale opgaver, som kræver netop disse kompetencer, og som det ikke vil give mening at sætte et stående Forsvar til at løse selvstændigt. Det drejer sig primært om opgaver i relation til større konflikt- og krisesituationer, herunder særligt terror. Og det drejer sig om Host Nation Support, dvs. opgaver relateret til modtagelse af udenlandske styrker på dansk territorium som led i en styrkeopbygning, fx som led i en eskalering af situationen i Østersøregionen. Hertil kommer logistik- og lignende opgaver som led i indsættelse af Forsvarets kapaciteter og enheder i internationale operationer. Mulighed for indsættelse af enheder fra Hjemmeværnet i Danmarks nærområder, fx Tyskland og Polen, bør også overvejes. Sådanne opgaver skal naturligvis løses i tæt samarbejde med Forsvaret og ved anvendelse af Forsvarets støttestruktur.

Hvis Hjemmeværnet skal integreres yderligere i Forsvarets og andre myndigheders opgaveløsning, skal Hjemmeværnet gøres mere mobilt – og for nogle enheders vedkommende muligvis uddannes til at operere i bataljonsramme.

Af ovenstående grunde – og fordi Forsvaret og Politiet ikke vil kunne løse alle deres opgaver og ikke vil kunne løse dem på samme kvalitetsniveau uden Hjemmeværnets bistand – bør forsvarsforliget 2018 – 2022 indebære en ikke uvæsentlig opprioritering af Hjemmeværnet. Opprioriteringen bør fokusere på materielinvesteringer – og på at sørge for at bevare frivillighedselementet.

Norge og Sverige har begge øget deres bevillinger til Hjemmeværnet. Danmark bør gøre det samme.

HVAD SIGER BEFOLKNINGEN OM HJEMMEVÆRNET?

Tilliden til, at Hjemmeværnet kan løse sine relevante opgaver og vigtigheden af Hjemmeværnets bidrag til samfundet, er meget høj. Det dokumenteres i den årlige analyse "Holdninger til Hjemmeværnet, 2016".

- 81% af danskerne har tillid eller stor tillid til, at Hjemmeværnet kan løse sine opgaver. Denne opfattelse har været konstant stigende over tid.
- Ni ud af ti danskere mener, at det arbejde, som Hjemmeværnets frivillige udfører, i høj grad eller i nogen grad bidrager til at løse relevante samfundsopgaver.
- 68% af danskerne mener, at det i høj grad eller i nogen grad er relevant, at Hjemmeværnet er øvet og trænet i at kunne yde væbnet støtte til Forsvarets opgaver og støtte til Politiets bekæmpelse af terror i de situationer, hvor disse skønner det nødvendigt.
- 92% af danskerne mener, at Hjemmeværnets opgave med bistand til Beredskabsstyrelsen til indsats ved orkaner, oversvømmelser, stormflod og lignende er vigtig eller meget vigtig.

Udarbejdet af Folk & Sikkerhed med støtte af De Danske Garderforeninger.

Folk & Sikkerhed har udarbejdet fire briefs:

- Brief nr. 1 – Den sikkerhedspolitiske situation og NATO
- Brief nr. 2 – Opgaver - Prioritering
- Brief nr. 3 – Værnepligt og Reserven
- Brief nr. 4 – Hjemmeværnet

De fire briefs kan hentes elektronisk på www.folkogsikkerhed.dk

Folk & Sikkerhed

Danmarks største forsvars-, beredskabs- og sikkerhedspolitiske organisation